

Wijkgemeente Den Haag-West
Viering van de zondag vanuit de Maranathakerk
Zondag 7 februari 2021

voorganger: ds. Martine Nijveld

Deze dienst staat in een serie diensten, waarin een kunstwerk en een bijbelverhaal naast elkaar gelegd worden.
De vorige dienst was 10 januari, de volgende 28 februari.
Deze zondag: Markus 1:29 t/m 39 en een pentekening van Rembrandt uit 1660.

We horen een verhaal over opstaan,
over aandacht en aanraken, over handen die elkaar vastgrijpen,
over opgetild worden uit de ellende,
over vaste grond weer onder de voeten,
en wie verlangt daar niet naar?!

WOORD VOORAF BIJ DE LEZING

Vandaag lezen we uit het evangelie naar Marcus.
In het begin van het evangelie gaat alles met grote vaart.
Jezus drijft demonen uit,
verkondigt het Koninkrijk van God,
bevrijdt mensen van wat en wie zij bezeten zijn,
zet mensen weer op hun voeten, mannen en vrouwen,
en aan het eind van het eerste hoofdstuk
weet iedereen in Galilea van Jezus' bestaan.
Allemaal korte verhalen, snelle passages,
in de rest van het evangelie zal het nader uitgewerkt,
met meer rust verteld worden.
In dat met vaart geschreven eerste hoofdstuk
staat ook het verhaal van vandaag.
We horen naar Marcus 1, de verzen 29 t/m 39.

LEZING uit het EVANGELIE: Marcus 1:29-39 (Nieuwe bijbelvertaling 2004)

29 Toen ze uit de synagoge kwamen, gingen ze rechtstreeks naar het huis van Simon en Andreas, samen met Jakobus en Johannes. 30 Simons schoonmoeder lag met koorts in bed, en ze spraken met Jezus over haar.

31 Hij ging naar haar toe, pakte haar hand vast en hielp haar overeind. Toen verliet de koorts haar, en ze begon voor hen te zorgen.

32 's Avonds laat, toen de zon al was ondergegaan, brachten de mensen alle zieken en bezetenen naar hem toe; 33 alle inwoners van de stad hadden zich bij de deur van het huis verzameld. 34 Hij genas vele zieken van allerlei kwalen en hij dreef veel demonen uit, maar stond ze niet toe om iets te zeggen, want ze wisten wie hij was.

35 Vroeg in de ochtend, toen het nog helemaal donker was, stond hij op, ging naar buiten en liep naar een eenzame plek om daar te bidden. 36 Maar Simon en de anderen die bij hem waren, gingen hem vlug achterna,

37 en toen ze hem gevonden hadden zeiden ze tegen hem: 'Iedereen is naar u op zoek!' 38 Toen zei hij: 'Laten we ergens anders heen gaan, naar de dorpen hier in de omtrek, zodat ik ook daar het goede nieuws kan brengen. Daarvoor ben ik immers op weg gegaan.'

39 In heel Galilea bracht hij het nieuws in de synagogen en dreef hij demonen uit.

OVERDENKING

Lieve mensen,
een paar hier in de kerk,
en anderen thuis of onderweg of waar dan ook,
samen
gemeente van Christus,

Rembrandt maakte bij het verhaal van vandaag
een pentekening.

Ik heb 'm op de liturgie gezet,
en daar kunt u 'm dus ook bekijken,
nu meteen of later,
maar ik zal deze pentekening ook met woorden
voor u proberen te schetsen.

Rembrandt maakte deze pentekening
bij de passage in het verhaal van vandaag
over Jezus en de schoonmoeder van Simon,
dat is trouwens de Simon,
die later in het evangelie Petrus genoemd wordt,
Simon Petrus.

Samen met zijn broer Andreas
is hij door Jezus geroepen om achter hem
aan te gaan.

En ze gingen,
ze lieten alles achter en gingen,
mét nog twee andere vissers, Jakobus en Johannes,
en ze werden zijn leerlingen;

vissers van mensen, zegt Jezus, zullen ze zijn,
niet langer vissen vangen,
maar mensen opvangen, opvissen uit een zee van ellende.
Ze mogen een nieuwe koers varen,
waarbij ze de talenten uit hun oude beroep
goed kunnen gebruiken.

De vier pakken hun roeping meteen serieus op
door met Jezus te praten over de schoonmoeder van Simon,
die ernstig ziek is, met koorts in bed ligt,
een vis in een zee van ellende,
want bij koorts moet je niet denken aan een beetje slap,
wat grieperig – in het Griekse woord dat
hier voor koorts gebruikt wordt
zit het woordje vuur:
een koortsvuur heeft bezit van haar genomen.
Een zaak van leven en dood.

En Jezus gaat naar haar toe
en hij zegt geen woord,
hij praat niet, preekt niet, redeneert niet,
maar handelt, doet,
meteen, direct. Eerste hulp.

Op de tekening van Rembrandt zie je Jezus staan.
De vrouw zit, onder haar zie je de contouren van een matje,
een slaapmatje, ze zit erop, ze is al overeind gekomen.
En het eerste dat mij opvalt,
is dat de omstanders, de anderen, de leerlingen,
er niet bij getekend zijn.
De focus ligt helemaal op Jezus en de vrouw.
Mens en medemens.
Al het andere wordt vergeten.
Hier gaat het om. Aandacht.
Menselijkheid.

Rembrandt is natuurlijk bekend om de manier
waarop hij de bijbelse figuren als echte mensen, als mensen als wij,
neerzet.
In andere verbeeldingen van dit verhaal
zie je Jezus vaak als de verhevene, met stralenkrans, in licht gehuld.
Maar bij Rembrandt is hij mens als wij.
Medemens.

Je ziet Jezus licht vooroverbuigen.
Niet teveel, hij laat ruimte voor de vrouw, overschaduwde haar niet, komt haar niet te na.
Hij houdt afstand.

Houdt afstand - zonder afstandelijk te zijn.
Gelukkig (zeker ook voor ons nu) dat dat kan!
Nabijheid zien we in zijn blik, de ogen op de vrouw gericht,
hij kijkt haar aan, ziet haar, ziet haar echt.
Een geconcentreerde blik.
Hij is er, helemaal, in dit moment, in dit nu.
Neemt, heeft de tijd.

Veel aandacht in deze pentekening
krijgen de handen van Jezus en de handen van de vrouw.
Ze grijpen ineem.
En pakken elkaar vast.
Ze grijpen elkaar vast.
Je voelt de kracht.
De inspanning.

Als je goed kijkt zie je niet alleen de kracht van Jezus,
maar ook die van de vrouw,
in haar armen,
in haar handen,
in haar benen.
Alle spieren spannen zich.
Ze spannen samen tot haar genezing.
Je ziet de kracht van samen.
De zieke wordt niet als zielig getekend,
maar als mens met eigen kracht.

Jezus helpt haar overeind, lezen we in onze vertaling.
Maar letterlijk staat het er zo mooi, veel mooier, want er staat:
hij wekt haar op,
hij doet haar opstaan.

Dit is het eerste opstandingsverhaal in Marcus
en er zullen er nog vele volgen.
Verhalen van mensen die opstaan en gaan.

Verhalen waardoor
we de wereld leren zien
in het licht van wat mogelijk is.

En dit alles gebeurt in Kafarnaüm,
zo lezen we in het gedeelte voorafgaand aan dit verhaal.
Kafarnaüm, Kapernaüm zeiden we vroeger, dorp van troost, betekent dat.

Je zou die tekening van Rembrandt misschien
aan iemand kunnen geven, die barre tijden doormaakt,

omdat er zoveel in zit aan kwetsbaarheid en aan kracht, aan zien en gezien worden, aanraking (juist nu), aandacht, ruimte.
Misschien dat deze afbeelding ook wat troosten kan...

En dan ga ik van de tekening weer terug naar het verhaal om nog twee dingen daaruit te lichten.

Allereerst die opmerking dat de schoonmoeder van Simon, meteen nadat de koorts haar verlaten had, gaat zorgen.
Het riep in de gespreksgroep, waarin we deze tekst bespraken, dubbele gevoelens op.
Heerlijk, zei de één, zo direct weer aan de slag te kunnen, zo vief, redderen, en je moet denken aan de mensen die corona gehad hebben en nog zo lang de nasleep ervan ervaren.
Aan mensen die al zo lang ziek zijn, er elke dag mee leven, chronisch moe.
Anderzijds lijkt ze meteen in een traditionele rol geperst, en hup ging ze meteen voor hen zorgen.
Maar gelukkig is er dan die oorspronkelijke tekst, die hier het woord 'diakoneo' gebruikt.
Waarmee dus gezegd wordt dat de vrouw gaat diakenen, ze wordt diaken, de eerste diaken, ze slaat vief aan het diakenen.
Ze gaat dienen, handelen, doen.
Zoals de vissers van vissen vissers van mensen worden, gaat zij mensen dienen, zal ze niet weglopen voor de ellende, haar ogen niet sluiten, een levensstijl wordt erin verrat, zoals Jezus later zeggen zal dat hij niet gekomen is om gediend te worden, maar om te dienen en zijn leven te geven.
Ze wordt leerling.

En als de zon ondergaat weten alle inwoners van de stad het huis te vinden, wordt het een drukte van belang, mensen op zoek naar heling.
Ze verzamelen zich, staat er dan, waarin het woord synagoge zit, er ontstaat spontaan een gemeenschap.
Een divers gezelschap:
je hoort van mensen die hun naasten ernaartoe brengen.
Mantelzorgers.
En van zieken, van mensen die er slecht aan toe zijn, gekweld door onrust of wat dan ook.
Mensen met hun kwetsuren, naar lichaam en ziel.
En Jezus helend in hun midden.

Een plek van troost.

En tot slot:

de leerlingen zien het helemaal zitten met deze Jezus.

Als Jezus de stilte opzoekt,

gaan ze hem achterna, letterlijk staat er dan: achtervolgen ze hem,

er klinkt agressie in dat woord, fanatisme:

iedereen is naar u op zoek,

iedereen zoekt u wijd en zijd.

Ze gunnen hem geen rust,

geen tijd voor zichzelf,

geen tijd voor gebed,

ze willen hem in het midden,

op een troon,

en iedereen om hem heen.

Eer, heerlijkheid, glorie.

Laten we dit heerlijke moment vasthouden.

Delen in zijn glorie.

Maar Jezus kiest voor een andere weg.

Voor zijn doen en laten klinkt in dit verhaal meermaals
het werkwoord 'gaan'.

Gaan,

naar anderen toegaan,

naar andere plaatsen,

naar andere dorpen,

daarvoor ben ik gekomen.

Gaan,

het woord van Abraham en Ruth,

ga op weg!

Niet zichzelf op een troon en iedereen naar hem toe.

Niet:

beroemd en bekend zijn,

en alle ogen op jou gericht,

in bewondering en aanbidding.

Maar:

gaan waar mensen zijn,

in hun nood, in hun verdriet, in hun eenzaamheid,

in hun daagse gedoe en gedoetjes.

Het is alsof we even zien

wat mogelijk is -

ook voor de kerk van vandaag

hier en nu.

Amen.